

Solymosi Veronika, jogtanácsos

A helyi népszavazás rendeleti szabályozásáról szkeptikusan¹

I. Jogszabályi környezet alakulása

Magyarországon a demokratikus jogállam az *Alkotmány* módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvénnyel megalkotott - 1989. október 23-án kihirdetett - átfogó alkotmányreform eredményeként formálódott. Az Országgyűlés nem sokkal korábban 1989. június hó 15. napján léptette hatályba a *népszavazásról és a népi kezdeményezésről* szóló 1989. évi XVII. törvényt (a továbbiakban: *Ntv.*).

Az első népszavazási törvény² az alkotmányos rendszerváltás nagy jelentőségű, ám tipikusan „koraszülött” terméke volt. E törvénynek a később alkotott *Alkotmánnyal* való harmonizációja elmaradt, ebből következően szinte minden népszavazási kezdeményezéskor alkotmányos feszültségek teremtődtek.³

Az *Ntv.* a megalkotásakor tartalmazta *mind az országos, mind a helyi népszavazásra* vonatkozó rendelkezéseket. A kétféle népszavazásra vonatkozó törvényi szabályozás a későbbi-

ekben kettévált. Az *Ntv.-ben* kizárólag az országos népszavazásra vonatkozó szabályok maradtak, míg a helyi népszavazásra vonatkozó rendelkezéseket a törvényalkotó - 1990. szeptember 30-kai hatállyal - a *helyi önkormányzatokról* szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: *Ötv.*) IV. fejezetébe emelte át. A népszavazásra vonatkozó, eredetileg egy törvénybe foglalt jogi szabályozás *kettéválasztása megmaradt jogalkotás-technikai szinten*, s nem párosult a szabályozás tartalmi felülvizsgálatával, így mindenekelőtt a népszavazással kapcsolatos törvényi rendelkezéseknek a hatályos *Alkotmányával* való összhangba hozatalával. Emiatt az *Alkotmánybíróság határozatában*⁴ - egyebek mellett megállapította, - hogy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség jött létre annak folytán, miután az Országgyűlés az 1989. évi XVII. törvényt a hatályos *Alkotmánnyal* nem hozta összhangba. Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy e jogalkotási feladatának 1993. december 31. napjáig tegyen eleget. Röviddel később az Alkotmánybíróság *határozatában*⁵ mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg a miatt is, hogy a jogalkotó nem határozta meg a *helyi önkormányzás népszavazás* útján történő gyakorlásának alapvető feltételeit és biztosítékait, ezért felhívta az Országgyűlést, hogy említett jogalkotási feladatának 1993. december 31. napjáig tegyen eleget. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság 1993. december 31-ei hatállyal megsemmisítette a helyi népszavazásra vonatkozó alapvető törvényi szabályokat: az *Ötv. 45. §-ának (1) és (2) bekezdését, 46. §-ának (2) bekezdését, 52. § (3) bekezdésének első mondatát és 53. §-ának második mondatát*.⁶

Az alkotmányellenes helyzetet végül is az 1994. évi LXIII. törvény, az *Ötv. átfogó módosításáról* szóló törvény szüntette meg 1994. december 11-i hatállyal. E törvény azonban kizárólag az *Ötv. IV. fejezetét* illetően tett eleget az Alkotmánybíróság határozatában foglaltaknak, míg az *Ntv.*, változatlan tartalommal hatályban maradt, azaz az országos népszavazás törvényi szabályozása tekintetében e határo-

¹ Mottó: Szelíden a módban, szilárdan a lényegben [suaviter in modo, fortiter in re] Acquaviva: Ratio Studiorum 1599.

² Az 1989. évi XVII. törvény tíz évig 1998. február 27-ig volt hatályban.

³ Az eredetileg 35 §-ból álló törvény átfogó módon szabályozta az országos és helyi népszavazást és népi kezdeményezést, annak anyagi és eljárási kérdéseit. Az anyagi jellegű szabályok rendkívül könnyűvé tették a kezdeményezést, az eredmény megállapítása viszont az abszolút többség elve szerint történt. Szűk volt a népszavazás alól kivett tárgyak köre. A népszavazásra bocsátandó kérdés megfogalmazására a kezdeményezők tettek javaslatot, annak törvényességét az Országgyűlés bírálhatta felül. A népszavazási törvényt az 1989. novemberi népszavazás előtt az 1989. évi XXXIX. törvény, az 1990. júliusi népszavazás előtt pedig az 1990. évi XLVI. törvény módosította kisebb mértékben. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény „átemelte” a népszavazási törvényből a helyi népszavazásra és népi kezdeményezésre vonatkozó rendelkezéseket. Kukorelli István: Az országos népszavazás, 1989–1998 a jogi szabályozás története

http://www.politikaievkonyv.hu/online/mp10/1-24_kukorelli.html letöltve 2016.09.04.

2016/2

⁴ 2/1993. (I.22.) AB határozatában

⁵ 18/1993. (III.19.) AB (ABH 1993. 161.)

⁶ 18/1993. (III.19.) AB (ABH 1993.161.)

zat meghozataláig – 1997. október 14-ig fennállt az alkotmányellenes mulasztás.⁷

Ezt követően került sor az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény hatályba léptetésére, melyet a 2013. évi CCXXXVIII. törvény 2014. január 18. napjával hatályon kívül helyezett.

Az Ötv. IV. fejezetét, a helyi népszavazás és népi kezdeményezés szabályait, a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: *Nsztv.*) 102. § a) pontja 2014. év január 18. napjával hatályon kívül helyezte, míg az *Nsztv.* 93. § (2) bekezdése a VI. fejezetet, amely a helyi népszavazásra vonatkozó szabályokat fogalmazza meg csupán 2014. október 1-jén léptette hatályba.

Az új önkormányzati törvényi szabályozás 2011. évi koncepciója a helyi népszavazás és népi kezdeményezés⁸ szabályozására vonatkozóan kifejezett elképzelést nem tartalmaz. Ily módon érthető, hogy Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: *Mötv.*) rendelkezései közé - a területszervezési eseteket megelőző kötelező népszavazási tárgykörök kivételével - a helyi népszavazás rendjéről, eljárási kérdésekről nem épített be szabályokat.

⁷ 52/1997.(X.14.) AB határozat

⁸ Belügyminisztérium, Budapest, 2011. május előterjesztés az új Ötv. koncepciója VIII. fejezet Helyi népszavazás népi kezdeményezés: „Szándékunk, hogy ezen jogintézményt tovább erősítsük. Meggyőződésünk, hogy a svájci modell példaértékű. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy Svájcban egy hosszú demokratizáló folyamat után, lassan évszázados hagyományokra tekint vissza a helyi népszavazás intézménye. Olyan témaköröket is magában foglalva, mint adó és egyéb járulékok, díjtételek megállapítása. Úgy gondoljuk, hogy ha ezekre még nem is lehet kiterjeszteni teljes körűen a helyi választópolgárok közvetlen joggyakorlását, de azokban a kérdésekben, melyek a helyi közélettel kapcsolatos és sok esetben ma is a közmeghallgatások kiemelt témái érdemes lenne szélesíteni a népszavazás körét. Különös jelentőséggel bírhat ez a kistelepülések életében. Reméljük, hogy a koncepció társadalmi vitájában pozitív előrelépésként fogják értékelni az önkormányzatok ezen szándékot és közösen pontosan meg tudjuk határozni azokat az esetköröket, ahol a népszavazás intézményét tovább tudjuk szélesíteni.”

Érzékelhetően jogalkotói mulasztás miatt, - *törvényi szabályozás hiányában*- 2014. január 18. és október 1. napja között kilenc hónapig csupán *önkormányzati rendeletek* szabályozták a helyi népszavazás tárgykörét, ezáltal az *Alaptörvénnyel* ellentétes helyzet állt elő.⁹

Az új törvényi szabályozásokra reagálva a „Mit jelent a helyi népszavazás intézménye?“, kérdésre a választ a *kormány.hu* web lapon olvashatja az érdeklődő. E szerint: „A törvény lehetőséget biztosít arra, hogyha a lakosság egy adott kérdést szeretne az önkormányzattal megtárgyalni, illetve véleményt nyilvánítani, akkor népszavazás formájában megtegye azt. Amennyiben a népszavazás érvényes és eredményes (erről részletesen a választási rendszer részben lehet olvasni), akkor az önkormányzatnak kötelessége végrehajtania azt.”¹⁰

A kormány honlapján fogalmazottakból kimaradt a törvényi szabályozás lényegi tartalma, a népszavazás, mint a demokratikus hatalomgyakorlás egyik legjelentősebb vívmánya, amely a választói döntéshozatal közvetlen eszköze.

A közvetlen demokrácia fogalmának szükségképeni eleme, hogy az ezt szolgáló intézmény felett az érdekelt, azaz maga a polgár (vagy meghatározott számuk) befolyással bírjon. A közvetlen hatalomgyakorlás velejárója az, hogy az így született döntés a törvényhozást is köti.¹¹

A jogi háttér rövid összefoglalásával látható a törvényhozó részéről a visszatérés mind az országos, mind a helyi népszavazás egységes szabályozáshoz. A hatályos jogszabályok mellett azt elemezzük, hogy a helyi önkormányzatok a helyi népszavazás intézményét érintő rendeletei az *Nsztv. felhatalmazását* miként értelmezik, illetve milyen megoldásokat alkalmaznak a kodifikáció során. Jó szándékkal bemutatásra kerülnek azok a jellemző hibák, amelyek több esetben is elő-

⁹ Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdés: A helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó ügyről törvényben meghatározottak szerint helyi népszavazást lehet tartani.

¹⁰ <http://2010-2014.kormany.hu/hu/mo/onkormanyzatisag-magyarorszagon/> letöltve: 2016.09.07

¹¹ 28/1990. (XI. 22.) AB határozat

fordulnak a rendeletekben, valamint az *egyedi esetek* is közlésre kerülnek. A vizsgálódás célja tehát az, hogy segítse a helyi kodifikáció elhivatott szakembereit a jogalkotásban. E mellett az írás elő kívánja segíteni a helyi jogalkotó műhelyek munkáját a törvénykezési folyamatok bemutatásával.

Megjegyzendő továbbá, hogy a *népi kezdeményezés* intézménye mind országos, mind helyi szinten eltűnt a jogfejlődés útvesztőjében. A népi kezdeményezés helyi szinten közkedvelt intézményként működött, az *Mötv.* hatálybalépéséig többször előfordult népi kezdeményezés, amikor is a lakosság önállóan, vagy civil szervezetek segítségével konkrét ügyben (pl. cementgyár létesítése, csatornázás, stb.) a képviselő-testület álláspontját a népi kezdeményezés lehetőségének igénybevételével tudta megismerni.

II. Elvi alapok

*A Helyi Önkormányzatok Európai Chartájáról szóló 1997. évi XV. törvény*¹² a helyi önkormányzás fogalmának meghatározásánál kiemeli, hogy *a helyi önkormányzás a helyi önkormányzatoknak azt a jogát és képességét jelenti, hogy – jogszabályi keretek között – a közügyek lényegi részét saját hatáskörükben szabályozzák és igazgassák a helyi lakosság érdekében.* E jogot olyan tanácsok vagy testületek gyakorolják, amelyeknek tagjait egyenlő, közvetlen és általános választójogon alapuló szabad és titkos szavazással választják, és amelyek nekik felelős végrehajtó szervekkel is rendelkezhetnek. E rendelkezés semmilyen módon nem érinti az állampolgári gyűléseknek, a *népszavazásnak* vagy a közvetlen állampolgári részvétel egyéb formájának *igénybe vételét ott, ahol azt jogszabály megengedi.*

Alkotmányos alapelv, hogy a hatalom birtokosa a nép. Hatalmát az *Alaptörvény* keretei között, elsősorban választott képviselői útján gyakorolja. A demokratikus hatalomgyakorlás része, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb ügyek eldöntésében a polgárok közvetlenül, népszavazás útján is részt vehessenek. Ugyanezen jogok a helyi közhatalom gyakor-

lása keretében a helyi önkormányzat közösségét is megilletik.¹³

A helyi önkormányzás alapjoga tartalmát tekintve a településen választójoggal rendelkező választópolgárok közösségének a népszuverenitásból fakadó olyan jogosultsága, amely a helyi közhatalmat megtestesítő önkormányzás gyakorlására jogosítja fel az alkotmányban megjelölt települési és területi egységek választópolgárait.¹⁴ Az *Önkormányzati Charta* kiegészítő jegyzőkönyve¹⁵ határozza meg, hogy mit jelent a *helyi közügyekben való részvétel joga.* E szerint a helyi önkormányzatok feladat- és hatáskörei gyakorlásának meghatározására és befolyásolására való jogot jelenti.

Az *Önkormányzati Charta kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikk-e* a helyi közügyekben való részvétel jogának érvényesüléséhez előírja a végrehajtáshoz kapcsolódó elveket is. A részvételi jog gyakorlásához szükséges intézkedések magukban foglalják a *helyi önkormányzatok felhatalmazását arra,* hogy lehetővé tegyék, *ösztönözzék és segítsék* a részvételi jog gyakorlását az alábbiak létrehozásának biztosítását:

- a) a személyek bevonására szolgáló *eljárások,* melyek magukba foglalhatnak konzultációs eljárásokat, *helyi népszavazásokat és népi kezdeményezéseket,* továbbá - ahol a helyi önkormányzat magas lakosságszámmal bír és/vagy nagy földrajzi területen helyezkedik el - intézkedéseket annak érdekében, hogy az emberek a hozzájuk legközelebb eső szinten kerüljenek bevonására;
- b) a helyi önkormányzatok kezelésében lévő *hivatalos dokumentumokhoz való hozzáférésre* vonatkozó eljárások, a tagország alkotmányos rendjével és nemzetközi jogi kötelezettségeivel összhangban;
- c) intézkedések, amelyek a *részvételben akadályozott személyek* csoportjai igényeinek megfelelnek; és

¹³ Nsztv. preambuluma

¹⁴ 22/1993. (IV. 2.) AB határozat

¹⁵ a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájáról szóló, Strasbourgban, 1985. október 15-én kelt egyezménynek a helyi közéletben való részvételről szóló kiegészítő jegyzőkönyve kihirdetéséről szóló 2010. évi XXVI. törvény 1. cikk 2. pont

d) *mechanizmusok és eljárások* a helyi önkormányzatok és a helyi közszolgáltatások működésével kapcsolatos *panaszok és javaslatok* kezelésére és megválaszolására.

Az eljárások, intézkedések és mechanizmusok a *helyi önkormányzatok eltérő típusai* számára - méretükre valamint feladat- és hatáskörreikre tekintettel - eltérőek lehetnek.

Előírja, hogy a *helyi ügyekben való részvételre vonatkozó jog érvényesítése* érdekében hozott intézkedésekre vonatkozó tervezési és döntéshozatali folyamatok során a helyi önkormányzatokkal a lehetőségekhez mérten, a kellő időben és a megfelelő módon konzultációt kell folytatni.

Ezekre az elvi alapokra figyelemmel, az *Alaptörvény 8. cikkének és 31. cikk (2) bekezdésének* végrehajtására került sor 2013-ban az *Nsztv.* megalkotására, tehát az országos és a helyi népszavazás szabályainak rendezésére.

A *helyi népszavazás az Alaptörvény 31. cikke* szerint a helyi önkormányzatok intézik a helyi ügyeket és gyakorolják a helyi közhatalmat. A helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó ügyről törvényben meghatározottak szerint helyi népszavazást lehet tartani.

Az *Alaptörvény* értelmében az önkormányzat olyan kérdésben nem tarthat népszavazást, amely nem tartozik feladat és hatáskörébe, továbbá azt is meghatározza, hogy a helyi népszavazás eljárásáról törvény rendelkezik. Az *Nsztv.* 1. § (1) bekezdése szerint az e törvény hatálya alá tartozó eljárásokra a választási eljárásról szóló *2013. évi XXXVI. törvény* (a továbbiakban: *Ve.*) szabályai irányadók, és ugyanezt mondja ki a *Ve.* 1. § d) pontja is, miszerint a *Ve.* szabályait kell alkalmazni abban az eljárásban, amelyre e törvény alkalmazását törvény elrendeli.

Az *Mötv.* 3. § (1) és (4) bekezdése az alapvető rendelkezések között határozza meg a népszavazás intézményének szerepét. E szerint a helyi önkormányzás joga a települések (települési önkormányzatok) és a megyék (területi önkormányzatok) választópolgárainak

közösségét illeti meg, illetve a választópolgárok választott képviselőik útján és a *helyi népszavazáson történő részvételükkel gyakorolják* az önkormányzáshoz való *közösségi jogukat*.

Az *Mötv.* 41. § (3) bekezdés sorolja fel, hogy mely szervek hozhatnak önkormányzati döntést, tehát *önkormányzati döntést* a képviselő-testület, a *helyi népszavazás*, a képviselő-testület felhatalmazása alapján a képviselő-testület bizottsága, a részönkormányzat testülete, a társulása, a polgármester, továbbá a jegyző *hozhat*.

E szakasz azt is jelzi, hogy a helyi népszavazás *törvényen alapuló eredeti hatáskör*, akár csak a képviselő-testület esetében, míg a képviselő-testület szervei átruházás útján, származékos hatáskörben hozhatnak önkormányzati döntést.

A helyi népszavazás és eljárás részletes szabályait az *Nsztv.* tartalmazza.

III. A helyi népszavazás törvényi szabályozása

1. A törvényi szabályozás elemei

Az *Nsztv.* III. fejezete szól a helyi népszavazás intézményéről, amely tartalmazza a helyi népszavazás tárgyát, a népszavazás szervezésének szereplőit a választópolgári oldal meghatározását. Rendelkezik a helyi népszavazásra javasolt kérdés benyújtásáról, a kérdés hitelesítéséről, az aláírásgyűjtés, azok ellenőrzésének szabályairól, a személyes adatok védelméről. Meghatározza a képviselő-testület feladatait a népszavazás elrendelésére, a költségek biztosítására, továbbá rögzíti a népszavazás eredményét követő intézkedéseket. A jogorvoslati eljárás mellett rendelkezik még a törvény a népszavazás kötőereje szabályairól is, valamit külön kitér a területi szintű népszavazás eltéréseire is. A népszavazás kötőereje, vagyis az érvényességi és eredményességi értékek az *Nsztv.*-ben, míg az országos népszavazás esetében az *Alaptörvény* 8. cikkében került szabályozásra. Az *Nsztv.* VI. fejezete rendelkezik a helyi népszavazás eljárási kérdéseiről, a helyi népszavazás kifizetéséről, költségeinek rendezéséről, a választási szervekről, választópolgárok tájé-

koztatásáról, a szavazólapról, a szavazás módjáról, a szavazatszámolásról, az eredmény megállapításáról, a jogorvoslatról, és a megyei szintű népszavazás speciális szabályairól.

A népszavazási szabályok között a törvényben a *helyi szabályozásra* az önkormányzat *két esetben* kap lehetőséget. Egyik kötelező, a másik fakultatív szabályozási eset. A kötelező szabályozás tárgyát az *Nsztv. 34. §* fogalmazza meg.

Az *Nsztv. 34. § (1)-(2)* bekezdés szerint helyi népszavazást kezdeményezhet

- a) a képviselő-testület tagjainak legalább egy-negyede,
- b) a képviselő-testület bizottsága,
- c) *az önkormányzati rendeletben meghatározott számú választópolgár, ami nem lehet kevesebb a választópolgárok tíz százalékánál, és nem lehet több a választópolgárok huszonöt százalékánál.*

A (2) bekezdés írja elő, hogy a képviselő-testület köteles elrendelni a helyi népszavazást, ha azt az *önkormányzati rendeletében* meghatározott számú választópolgár kezdeményezte.

Az Nsztv. 92. §-ban pedig arra kap felhatalmazást a helyi önkormányzat képviselő-testülete, hogy rendeletben határozza meg a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számát.

A törvényi felhatalmazás szerint a helyi rendeletben *kötelező szabályozni* helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számát.¹⁶

Törvénytörtő mulasztást követ el az önkormányzat, ha nem alkot rendeletet a felhatalmazás alapján. A *Jat. 4. § (4) bekezdése* szerint a felhatalmazás jogosultja a *jogszabályt köteles megalkotni*, feltéve, hogy a felhatalmazást adó jogszabályból kifejezetten más nem következik. Törvénytörtő hatásköri túlterjeszkedés az a megoldás, ha olyan kérdést is szabályoz

a rendelet, amelyről a törvény már rendelkezik.

Az *Nsztv. 33. §* követi a *korábbi Ötv-s* előírást, amely értelmében a képviselő-testület helyi népszavazást köteles elrendelni abban a *kérésben*, amelyben törvény vagy *önkormányzati rendelet* helyi népszavazás megtartását írja elő. E szabályozásra vonatkozóan a törvényi felhatalmazó szakasz - vélhetően technikai hiba miatt - nem említi e témakör rendeleti szabályozásának előírását. Ezen hiányosság ellenére ez rendeletalkotási felhatalmazásként kezelendő, azon önkormányzatok számára, ahol erre igény van.

A népszavazás elrendelésére vonatkozó tárgykör rendeleti kijelölése tehát *nem kötelező* az önkormányzatok számára. Amennyiben nem szabályozta az önkormányzat azokat az eseteket, melyek eldöntéséhez népszavazást kell tartani, ilyen esetben a döntés népszavazás nélkül is érvényes.

Ma is találkozhatunk – igaz csekély számú - önkormányzattal, ahol meghatároztak olyan tárgykört, melyben kötelező kiírni a népszavazást. Ilyen esetben a népszavazás kiírásának elmulasztása a képviselő-testület döntésének érvénytelenségét eredményezi.

A helyi rendelet szabályozási technikája alternatív megoldásokat tesz lehetővé. Egyrészt önálló rendeletként is kezelhető, de lehetőség van a szervezeti és működési szabályzatban meghatározni a helyi népszavazásra vonatkozó kezdeményező választópolgárok számát.¹⁷

A Nemzeti Jogszabálytárról szóló 338/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 4. §-a alapján a Nemzeti Jogszabálytár (Njt.) internetes felületén közzé kell tenni a még hatályba nem lépett önkormányzati rendeletek 2013. június 30. után kihirdetett szövegét.

¹⁶ 56/1991. (XI.8.) AB határozat szerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányvétség többek között a helyi népszavazásról szóló rendelet megalkotásának elmulasztása
2016/2

¹⁷ A Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 10/2011. (VIII.31.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban R.) 32. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„A képviselő-testület a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számát a választópolgárok legalább 20 %-ban határozza meg.”

Az *Njt. web felületén* mindösszesen 523 rendelet került rögzítésre a helyi népszavazás és népi kezdeményezés tárgykörében, amely számos hatályon kívül helyezett rendeletet is tartalmaz. Nem csupán az önálló tárgykörben alkotott rendeletek, de a *szervezeti és működési szabályzatok* is tartalmaznak rendelkezést a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számáról.¹⁸

2. Helyi népszavazás kiírásának törvényben meghatározott kötelező esetei

Az *Nsztv. 33. §* értelmében a képviselő-testület helyi népszavazást köteles elrendelni abban a kérdésben, amelyben törvény vagy *önkormányzati rendelet* helyi népszavazás megtartását írja elő. Az *Mötv. a területszervezési kérdések* esetében kötelező népszavazási döntést ír elő. A törvényi szabályozás a következőképpen szól:

2.1. Új község alakítása

A választópolgárok kezdeményezésére, *helyi népszavazás alapján* új község alakítható az olyan – földrajzilag és építészetiileg – elkülönült, lakott településrészből, amely választópolgárainak közössége képes a helyi önkormányzás jogának önálló gyakorlására, a községi önkormányzat számára meghatározott feladatok önállóan vagy társulás útján történő teljesítésére a szolgáltatások színvonalának csökkenése nélkül úgy, hogy ezeknek a feltételeknek az a település is megfeleljen, amelyből az új község megalakult. *A helyi népszavazást a település teljes közigazgatási területére kell kiterjeszteni.*¹⁹

2.2. Községegyesítési ügyek, valamint lakott területrész átadása

Helyi népszavazás alapján az érintett képviselő-testületek határozatukkal kezdeményezik az egybeépült községek, valamint város és köz-

ség egyesítését, egyidejűleg javaslatot tesznek az új település nevére.²⁰

Lakott területrész átadása esetén az ott lakó választópolgárok – *helyi népszavazással kinyilvánított* – többségi támogatása szükséges a megállapodáshoz.

A képviselő-testületek – az előzetes megállapodásnak megfelelően – a lakott területrész átadásáról, annak részletes feltételeiről *a helyi népszavazást követő kilencven napon belül* állapodnak meg. Megállapodás hiányában az érintett képviselő-testület keresete alapján a közigazgatási és munkaügyi bíróság – soron kívül – dönt. Döntése a megállapodást pótolja.²¹

2.3. Megyehatár változtatása

A települési képviselő-testület minősített többségű határozattal kezdeményezheti, hogy az Országgyűlés a települést a területével határos *másik megye területéhez csatolja át*. A kezdeményezéssel kapcsolatban *helyi népszavazást kell elrendelni.*²²

2.4. Fővárosi területszervezési esetek²³

- *Fővárosi* kerület létesítését, kerület megszüntetését (a továbbiakban: *kerületi tagozódás megváltoztatása*) bármelyik, területileg közvetlenül érintett kerületi önkormányzat képviselő-testülete kezdeményezheti az Országgyűlésnél. A kerületi tagozódás megváltoztatásának kezdeményezése esetén az érintett kerületi önkormányzat *képviselő-testülete a kerületi tagozódás megváltoztatása kérdésében helyi népszavazást köteles elrendelni.*

A kerületi tagozódás megváltoztatásával kapcsolatosan a fővárosi közgyűlés, valamint a többi érintett kerületi önkormányzat képviselő-testületének véleményét ki kell kérni.²⁴

¹⁸ Például: *Székesfehérvár* megyei jogú város szmsz 4/2013. (II.25.) Ör. 112. §; *Dobri* község szervezeti és működési szabályzatról szóló 3/2013. (IV.23.) Ör. 28. §; *Ballószög* szmsz 4/2013. (IV. 30.) Ör; *Dunabaraszti* város szmsz 3/2013. (III.1.) Ör. 90.§, *Himesháza* szmsz 15/2014. (XII.4.) Ör. 31. §, stb.

¹⁹ Mötv. 98. § (1) bekezdés

²⁰ Mötv. 100. § (1) bekezdés

²¹ Mötv. 102. § (3)-(4) bekezdés

²² Mötv. 103. § (1) bekezdés

²³ Mötv. 105. § (1)-(8) bekezdés

²⁴ Amennyiben az új kerületi tagozódás a főváros közigazgatási határát is érinti, a kezdeményezés a helyi népszavazás eredményével, az érintett települési önkormányzat képviselő-testülete, a változással érintett

- Fővárosi kerület területrészeinek *más kerülethez való csatolását* az érintett kerületi önkormányzatok képviselő-testületei – a fővárosi közgyűlés állásfoglalásával – kezdeményezhetik az Országgyűlésnél. Lakott terület-rész esetén a kezdeményezéssel kapcsolatosan *helyi népszavazást kell elrendelni*.

- A főváros határával közvetlenül érintkező fővárosi kerület képviselő-testülete kezdeményezheti az Országgyűlésnél a kerületnek vagy városrésznek a fővárosból történő *kiválasztását és önálló településsé nyilvánítását. A kezdeményezéssel kapcsolatosan helyi népszavazást kell elrendelni*.

- A fővároshoz *csatlakozni* kívánó, vele határos települési önkormányzat képviselő-testülete a csatlakozás kérdésében saját településén *helyi népszavazást köteles elrendelni*.

- Az *Mötv. szerinti*, fővárost érintő *területszervezési kezdeményezési jogosultság megilleti a Kormányt is*. Ilyen esetben *a helyi népszavazást* a tervezett területi változással közvetlenül érintett települési önkormányzat köteles elrendelni. A népszavazás költségét a központi költségvetés viseli.

IV. A helyi rendeleti szabályozás gyakorlata, eseteírások

1. A helyi rendeletekben megjelölt felhatalmazó rendelkezések

A jogszabályok tartalmi és formai követelményeit a *jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény* (a továbbiakban: *Jat.*), és a *jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII.14.) IRM rendelet* (a továbbiakban: *IRM*) határozza meg, továbbá azt is, hogy a jogalkotás során a jogszabályok milyen szakmai elvárások mellett tekinthetők jogszerűnek.

A *felhatalmazás alapján* történő jogalkotásra szakmai szempontként a *Jat. 5. § (1) bekezdése* elrendeli, hogy a jogszabály alkotására adott *felhatalmazásban* meg kell határozni a felhatalmazás jogosultját, tárgyát és kereteit.

határos megyei önkormányzat közgyűlésének véleményével nyújtható be az Országgyűléshez.

2016/2

A helyi népszavazás szabályozása tekintetében a törvényi felhatalmazó szakasz az *Nsztv. 92. §-a*,²⁵ amely előírja a kötelező szabályozás tárgyát, és keretét.

1.1. A jogszabályszerkesztés felhatalmazásra vonatkozó követelménye

A nem eredeti jogalkotói hatáskörben megalkotni tervezett rendelet bevezető részében *egyértelműen meg kell jelölni* a jogszabály egyes rendelkezéseinek a megalkotásához szükséges valamennyi olyan felhatalmazó rendelkezést megállapító jogszabályi rendelkezést, amely alapján a rendeletet kiadják.²⁶

A bevezető részben a *rendeletalkotásra felhatalmazást* adó rendelkezés vagy az eredeti jogalkotói hatáskört megállapító rendelkezés után meg kell jelölni azt a *feladatkört* megállapító jogszabályi rendelkezést, *amely alapján a jogszabályt kiadják*.²⁷

Önkormányzati rendelet bevezető részének a megszövegezésekor az önkormányzat feladatköröként az *Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés* megfelelő pontját, a *helyi önkormányzatokról szóló törvénynek*²⁸ a *feladatkört* megállapító rendelkezését vagy *más törvénynek a feladatkört* megállapító rendelkezését kell feltüntetni.²⁹

1.2. A bevezető rész meghatározása, jogszerűsége

~ *A népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (Nsztv.) 92. §-ában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában*³⁰ *meghatározott feladatkörében az önkormányzat rendeletet alkot.*

²⁵ 92. § Felhatalmazást kap a helyi önkormányzat képviselő-testülete, hogy rendeletben határozza meg a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számát.

²⁶ IRM 54. § (1)

²⁷ IRM 55. § (1)

²⁸ Mötv. 42. § 3. pont a képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át a helyi népszavazás elrendelése.

²⁹ IRM 55. § (5)

³⁰ 32. cikk (1) a): a helyi önkormányzat a helyi ügyek intézése körében törvény keretei között rendeletet alkot;

A példában bemutatott *Nsztv.* jelölése a felhatalmazó jogszabályra pontos, és helyes. Az *Alaptörvény* hivatkozott pontja azonban nem helytálló, mert nem a jogalkotási hatáskörre történő hivatkozást rendeli el az *IRM rendelet*, hanem a *rendeletalkotáshoz kapcsolódó feladatkört*. Jelen esetben az *Alaptörvény 32. cikk (1)* bekezdése a népszavazásról nem szól. Konkrét *Mötv.*, illetve *Nsztv.* feladatkörre vonatkozó rendelkezés a téma természetének jellege miatt nem található. Hatásköri szabályként fogalmazza meg az *Mötv.* kizárólag a képviselő-testület számára a helyi népszavazás elrendeléséről szóló döntés meghozatalát, ezért az *Mötv. 42. § 3. pontjára* történő hivatkozás felelhetne meg az *IRM* előírásának.

~ Az *Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében* biztosított jogalkotói hatáskörében eljárva az önkormányzat rendelet alkot.

A bemutatott példa szerint helytelen a hivatkozás, és hiányos. Az *Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdés* arról rendelkezik, hogy feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot. Ezt a szakaszt nem tekinthetjük a helyi népszavazásra vonatkozó felhatalmazó rendelkezésnek. Az *IRM* a felhatalmazó törvényt kéri meghivatkozni, ezért hibás a jelölés, illetve hiányos, mert az önkormányzati feladatkört nem hivatkozta meg.

~ A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 3. § (4) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva alkot az önkormányzat rendeletet.

~ Az *Mötv.* idézett szakasza szerint a választópolgárok választott képviselőik útján és a helyi népszavazáson történő részvételükkel gyakorolják az önkormányzathoz való közösségi jogukat.

A bemutatott példában ez a hivatkozás hibás, és hiányos.

Helyesen az *Nsztv. 92. §*, és feladatkör tekintetében az *Mötv. 42. § 3. pontja* irányadó.

2. Normatív tartalom szabályozása a felhatalmazás keretei között

- Helyi népszavazást legalább 1000 ... városi választópolgár kezdeményezhet.

A példában szereplő város névjegyzékben szereplő választópolgárainak száma 2014-ben 8988 fő, az Ör. szerinti lakosságszám meghaladja az *Nsztv.-ben* meghatározott 10%-os minimum küszöböt. A szabályozás tehát helyes továbbá azért is, mert az *Nsztv.-ben* a felhatalmazás a választópolgárok számának meghatározását írja elő, nem az arányát. Az Ör.-ben meghatározott ezer fő mindaddig irányadó, amíg a 10%-ot meghaladja. A választók számára is egyértelmű adatot rögzít a rendelet.

- A képviselő-testület helyi népszavazást köteles elrendelni, ha azt a település legalább 600, azaz hatszáz fő választópolgára kezdeményezte.

A példa szerinti település választópolgárainak száma 3364 fő, amely 18%-nak felel meg.

- Helyi népszavazást a település választópolgárai huszonöt százalékának megfelelő számú választópolgár kezdeményezhet.

- Helyi népszavazást ... település választópolgárai 25%-ának megfelelő számú választópolgár kezdeményezhet.

- Helyi népszavazást a település választópolgárai húsz százalékának megfelelő számú választópolgár kezdeményezhet.

- Helyi népszavazást a település választópolgárai legalább tizenkilenc százalékának megfelelő számú választópolgár kezdeményezhet.

A példák szerinti rendelkezések az *Nsztv. 92. §* és a *34. § (1) bekezdés c) pontja* szerinti arányt veszik alapul, és nem számszaki meghatározást tartalmaznak. Kettő esetben a törvényi maximumot, a harmadik esetben annál kevesebbet.³¹

Figyelemmel arra, hogy országosan a helyi szabályozási gyakorlat leginkább az arányok

³¹ 14/1999. (VI. 3.) AB határozat a választópolgárok 25%-nak Ör.-ben történő meghatározását nem tartotta törvénytörőnek, mert a választópolgárok 25%-át, mint maximumot maga az Ötv. 47. § (1) bekezdés d) pontja fogalmazza meg.

meghatározását preferálja, a törvényhozó erre tekintettel fogalmazhatná meg a felhatalmazó rendelkezését.

3. Tárgykörök rendeleti szabályozása³²

- *A Képviselő-testület helyi népszavazást köteles kiírni a társult képviselő-testület alakítása, a társult képviselő-testületből való kiválás kérdésében.*

Az *Mötv.* 56. § (1)-(5) bekezdés szerint: A települési képviselő-testület más települési képviselő-testülettel társult képviselő-testületet alakíthat. Társult képviselő-testület alakítása esetén a képviselő-testületek részben vagy egészben egyesítik a költségvetésüket, *közös önkormányzati hivatalt tartanak fenn* és intézményeiket közösen működtetik. Azokban az ügyekben, amelyek kizárólag az adott települést érintik, az egyes települések képviselő-testülete önállóan dönt. A társult képviselő-testület alakuló ülésén határozatba foglalja a megalakulását, a székhelyét, a hozzá tartozó települések felsorolását. *A társult képviselő-testület dönt a szervezetéről, működési rendjéről.* A társult képviselő-testület ülését össze kell hívni bármely részt vevő település polgármesterének a kezdeményezésére. Társult képviselő-testület alakítható úgy is, hogy az érdekelt települési képviselő-testületek a települések lakosságának arányában választják meg a tagjait a települési képviselők közül.

Az *Alaptörvény*³³ szerint az önkormányzat a törvény keretei között jogosult meghatározni szervezeti és működési rendjét.³⁴ Ez a rendelkezés biztosítja egyrészt az önkormányzat szervezetalkítási szabadságát, másrészt a felhatalmazást ad a törvényhozónak, hogy

ezt a hatáskört behatárolja. Ez az autonómia tehát nem korlátlanul érvényesül, a szervezetalkítás jogát az *Alaptörvény* a törvények keretei között biztosítja.³⁵

Ugyanakkor a törvényeknek megfelelő mozgásteret kell biztosítaniuk az önkormányzatok számára ahhoz, hogy önállóan dönthessenek a feladatuk ellátásához szükséges, és annak leginkább megfelelő szervezet kialakításáról. A szervezetalkítás szabadsága magában foglalja szervezeti egységek belső tagozódásának és a belső szervezeti egységek elnevezésének jogosultságát is.³⁶

A társult képviselő-testület alakításával meg kell változtatni a képviselő-testület szervezeti és működési rendjét, hivatali szervezetét, szerveinek szerepét. *Társult képviselő-testület* alakítása, illetve abból történő kiválás *szervezetalkítási kérdés*,³⁷ melyre az *Nsztv.* 32. § (2) bekezdés c) pontja szerint nem lehet népszavazást tartani, ezen tárgykör népszavazásra történő kijelölése tiltott.

- *A helyi önkormányzat képviselő-testülete helyi népszavazást rendelhet el a képviselő-testület hatáskörébe tartozó ügyben.*

A helyi rendelkezés helytelen, mert megismétli az *Nsztv.* 32. § (1) bekezdését, amely szerint az helyi önkormányzat képviselő-testülete helyi népszavazást rendelhet el a képviselő-testület hatáskörébe tartozó ügyben.

A Jat. 4. § (4) bekezdése szerint törvénysértő hatásköri túlterjeszkedés az a megoldás, ha olyan kérdést is szabályoz a rendelet, amelyről a törvény már rendelkezik.

³² Kiss Mónika Dorota dr. igazgatásszervező jogász: A helyi népszavazással kapcsolatos dilemmák- az *Nsztv.* 58. § (1)-(3) bekezdéséről, *Jegyző és Közigazgatás* 2015. XVII. évf. 4. szám / Letöltve: 2016.09.07. <http://www.jegyzo.hu/index.php?oldal=egycikk&id=2814>

³³ 32. cikk (1) bekezdés d) pont

³⁴ Szervezetalkítási kérdésnek minősül – ezért nem lehet országos népszavazás tárgya – az a kérdés, amely egy szerv létrehozására, átalakítására vagy belső szervezetének megállapítására vonatkozik. 163/2010. (IX. 15.) AB határozat [Alkotmány 28/C. § (5) bek. d) pont, 418/2009. (X. 29.) OVB határozat] 2016/2

³⁵ Trócsányi László, Schanda Balázs: Bevezetés az alkotmányjogba; Az *Alaptörvény* és Magyarország alkotmányos intézményei (2014) Letöltve: 2016. szeptember 7.

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_Alkotmányjog/ch16s03.html

³⁶ 43/1996. (X. 22.) AB határozat

³⁷ „A szervezetalkítás olyan átfogó tevékenység, amely – a külső és belső tényezők, szervezeti és emberi adottságok ismeretében – a szervezeti struktúrák és magatartásszabályok tartós megváltoztatására irányul”. Dobák M. és munkatársai: Szervezeti formák és vezetés. Budapest, KJK. 1998.

Az *Nsztv.* 33. § értelmében a képviselő-testület helyi népszavazást *köteles elrendelni* abban a *kérdésben*, amelyben törvény vagy önkormányzati rendelet helyi népszavazás megtartását írja elő.

Amennyiben a képviselő-testület a feladat és hatáskörébe tartozó ügyekből meg kíván határozni népszavazásra utaló kérdést, tárgykört, ezt kell a helyi rendeletben meghatározni.

4. Helytelen, hibás szabályozási esetek³⁸

Általában a hibás, illetve nem helyes szabályozási esetek leggyakrabban helyi önkormányzatok túlszabályozásából, a felhatalmazás kereteinek megsértéséből erednek. Mindezt a jogsértés szándéka nélkül követik el a helyi jogalkotók, még a napirendhez kapcsolódó előterjesztésekből sem állapítható meg a hibák előfordulásának magyarázata. A hibák tartalmi és formai jellegűek egyaránt.³⁹ Előfordul ugyanakkor olyan formai hiba, melynek tartalmi következménye lehet. Ilyen például, amikor az önkormányzat a rendelet címét kiegészíti jogszabályokban nem szereplő határozóval,⁴⁰ és ezzel megsérti a felhatalmazó törvényi rendelkezést. Szinte kivétel nélkül az önkormányzati rendeletek címe: a helyi népszavazásról, vagy a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számáról szólnak.

³⁸ A 197/2010. (XII.17.) AB határozat kimondja, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint törvény felhatalmazása alapján kizárólag a felhatalmazás keretei között szabályozhat a képviselő-testület, a felhatalmazás kereteit túllépő, azt meghaladó önkormányzati szabályozás ellentétes a törvénnyel, sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében foglaltakat [6/1996. (II. 23.) AB határozat, ABH 1996, 217.; 39/2001. (X. 19) AB, ABH 2001, 691. stb.].

³⁹ Jat. 2. § (4) A jogszabályok megalkotásakor biztosítani kell, hogy a jogszabály
a) megfeleljen az Alaptörvényből eredő tartalmi és formai követelményeknek,
b) illeszkedjen a jogrendszer egységébe,
c) megfeleljen a nemzetközi jogból és az európai uniós jogból eredő kötelezettségeknek és
d) megfeleljen a jogalkotás szakmai követelményeinek.

⁴⁰ ... Község Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2014.(VII.22.) önkormányzati rendelete a helyi szintű népszavazásról
2016/2

Az *Nsztv.* 92. § értelmében a helyi önkormányzat képviselő-testülete a *helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számáról* szóló önkormányzati rendelet megalkotására kapott felhatalmazás. Minden más cím vitatható. A *Jat.* 8. § (2) *bekezdés*⁴¹ alapján a rendelet címe utólag már nem módosítható.

4.1. A szabályozás túlterjeszkedése a felhatalmazás keretein

- Nem lehet népszavazást tartani:

- a költségvetésről és a zárszámadásról,
- a helyi adókról,
- a képviselő-testület hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalkotási kérdéssről,
- a képviselő-testület feloszlásának kimondásáról.

A *példa szerinti* szabályozás hibás, mert át-emeli az *Nsztv.* 32. § (2) *bekezdés* rendelkezését. A *Jat.* 4. § (4) *bekezdése* szerint törvénysértő hatásköri túlterjeszkedés az a megoldás, ha olyan kérdést is szabályoz a rendelet, amelyről a törvény már rendelkezik.

4.2. Népszavazást kezdeményezők számának meghatározása

- Helyi népszavazást kezdeményezhet:

- a képviselő-testület tagjainak legalább egy-negyede,
- a képviselő-testület bizottsága,
- a választópolgárok 25 %-a.

Helytelen szabályozási megoldás az *Nsztv.* 34. § (1) *bekezdés a)-b) pontok* részbeni átemelelése, ismétlése miatt. Valamint hibás, mert arányokat jelöl, a választópolgárok számának meghatározása helyett.

- Helyi népszavazást kezdeményezhet

- a) a Képviselő-testület tagjainak kétharmada,
- b) az Ügyrendi Bizottság és

⁴¹ Jat. 8. § (2) bekezdés: Nem lehet módosítani a jogszabály megjelölését, a rendelet bevezető részét, a hatályba lépett jogszabályi rendelkezés hatálybaléptető rendelkezését, valamint jogszabállyal – a fordítási hiba kivételével – a jogszabályban kihirdetett nemzetközi szerződés, a nemzetközi szerződéshez fűzött fenntartás, kifogás és nyilatkozat szövegét.

c) a település választópolgárainak legalább 15 %-a.
A Képviselő-testület köteles a helyi népszavazást kitűzni, ha azt a választópolgárok legalább 20 %-a kezdeményezte.

Az Nszt. 34. § (1) bekezdés: Helyi népszavazást kezdeményezhet

a) a képviselő-testület tagjainak legalább egy-negyede,
b) a képviselő-testület bizottsága,
c) az önkormányzati rendeletben meghatározott számú választópolgár, ami nem lehet kevesebb a választópolgárok tíz százalékánál, és nem lehet több a választópolgárok huszonöt százalékánál.

(2) bekezdés: A képviselő-testület köteles elrendelni a helyi népszavazást, ha azt az önkormányzati rendeletében meghatározott számú választópolgár kezdeményezte.

A példa szerinti szabályozás ellentétes az Nszt. 34. § (1)-(2) bekezdésével, mert az önkormányzati rendeletben a választópolgári kezdeményezés számát kell meghatározni, amely egyben kötelezi az önkormányzatot a népszavazás elrendelésére.

- A Képviselő-testület köteles elrendelni a helyi népszavazást, ha azt a választópolgárok 25 %-a kezdeményezte.

Az Nsztv. 34. § (2) bekezdés szerint a képviselő-testület köteles elrendelni a helyi népszavazást, ha azt az önkormányzati rendeletében meghatározott számú választópolgár kezdeményezte.

A szabályozás hibás, mert nem indokolható a törvényi szakasz részbeni megismétlése, a felhatalmazás ugyanakkor számszaki adatokat és nem arányokat határoz meg a szabályozási tárgykörben.

4.3. A rendelet hatályának meghatározása

- A rendelet hatálya ... település közigazgatási területére terjed ki.

A Jat. 6. § (1) bekezdése szerint a jogszabály területi hatálya Magyarország területére, az önkormányzati rendelet területi hatálya a helyi ön-

kormányzat közigazgatási területére terjed ki. A 6. § (3) bekezdése szerint a jogszabály területi, illetve személyi hatályát a jogszabályban az 5. § (1a) és (1b) bekezdés szerinti esetben, valamint akkor kell kifejezetten meghatározni, ha az az (1) és (2) bekezdéstől eltérő területre, illetve személyi körre terjed ki.

A példa szerinti esetben a területi hatály meghatározása felesleges, mert nem tér el a törvényi alapesettől.

- E rendelet hatálya kiterjed a helyi népszavazásban részt vevő választópolgárokra, a Képviselőtestületre és szerveire, valamint a helyi választási irodára, valamint a helyi választási bizottságra.

A példa szerinti szabályozás nem megalapozott, mert a személyi hatály a helyi népszavazás tekintetében nem tér el az Alaptörvény,⁴² illetve a Jat. szabályainak megfelelő személyi körtől. Annyiban viszont pontatlan, hogy e rendelkezéssel többek között – nyelvtani értelemben - kizárja azokat a helyi választópolgáro-

⁴² Alaptörvény XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(2) Az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező minden nagykorú állampolgárának joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(3) Magyarországon menekültként, bevándoroltként vagy letelepedettként elismert minden nagykorú személynek joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó legyen.

(4) Sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.

(5) A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán a választópolgár lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén választhat. A választópolgár a szavazás jogát lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén gyakorolhatja.

(6) Nem rendelkezik választójoggal az, akét bűncselekmény elkövetése vagy belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt. Nem választható az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgára, ha az állampolgársága szerinti állam jogszabálya, bírósági vagy hatósági döntése alapján hazájában kizárták e jog gyakorlásából.

(7) Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.

kat, akik a helyi népszavazásban nem vesznek részt.⁴³ Kizárja az *Nsztv.* 35. §-ban felsoroltakat: a pártokat, egyéb szervezeteket, egyesületeket.

A *Jat.* 6. § (2) b) pontja szerint a személyi hatály önkormányzati rendelet esetében a helyi önkormányzat közigazgatási területén a természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, az 5. § (1a) bekezdés szerinti esetben a társulásban részt vevő helyi önkormányzatok, az 5. § (1b) bekezdés szerinti esetben a társult képviselőtestületben részt vevő települési önkormányzatok közigazgatási területén a természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre terjed ki. A (3) bekezdés alapján a jogszabály területi, illetve személyi hatályát a jogszabályban az 5. § (1a) és (1b) bekezdés szerinti esetben, valamint akkor kell kifejezetten meghatározni, ha az az (1) és (2) bekezdéstől eltérő területre, illetve személyi körre terjed ki.

~ E rendelet ... Község Közigazgatási határára belül lakcímmel rendelkező választópolgárookra terjed ki.

~ E rendelet alkalmazásában választópolgár: az a személy, aki a helyi önkormányzati választáson választójogosult.

Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdés szerint mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó. Az (5) bekezdés szerint a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán, a választópolgár lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén választhat. A választópolgár a szavazás jogát lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén gyakorolhatja. A (4) bekezdés alapján *sarkalatos törvény* a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.

A példák szerinti szabályozás az *Alaptörvény* rendelkezéseit sérti, továbbá a *Jat.* személyi

hatály meghatározására vonatkozó szabállyal ellentétes.

4.4. A helyi népszavazásra vonatkozó jogszabályok meghatározása

- A helyi népszavazásra a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvényben, valamint ezen önkormányzati rendeletben meghatározottak irányadók.

- A helyi népszavazásra az *Nsztv.*-ben, valamint ezen önkormányzati rendeletben meghatározottak irányadók.

- A helyi népszavazás részletes szabályait a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény III. és VI. fejezete tartalmazza.

A példák szerinti szabályozás hibás, mert az önkormányzat nem kapott felhatalmazást a tárgykör szerinti törvény helyi normaként történő meghatározására. Az önkormányzat túlterjeszkedett a felhatalmazás keretein. Lehetőség van arra, hogy ezt az információt a jegyző az önkormányzat honlapján, vagy más módon közzétegye.

4.5. A szabályozási keretek túllépése

- ... városban helyi népszavazást a település választópolgárai 25 %-ának megfelelő számú választópolgár kezdeményezhet. A Képviselő-testület köteles elrendelni a helyi népszavazást, ha az (1) bekezdésben meghatározott számú választópolgár kezdeményezte. Mérlegelheti népszavazás kintűzését, ha a választópolgárok legalább 10 %-a kezdeményezte.

Az *Nsztv.* 34. § (3) bekezdés c) pontja szerint helyi népszavazást kezdeményezhet az önkormányzati rendeletben meghatározott számú választópolgár, ami nem lehet kevesebb a választópolgárok tíz százalékánál, és nem lehet több a választópolgárok huszonöt százalékánál.

A (2) bekezdés írja elő, hogy a képviselőtestület köteles elrendelni a helyi népszavazást, ha azt az önkormányzati rendeletben meghatározott számú választópolgár kezdeményezte.

⁴³ 1/2014. (I. 21.) AB határozat: A népszavazáson való részvételre vonatkozó jog kiterjed a népszavazás kezdeményezésére és támogatására, beleértve az aláírások gyűjtését is.

Nsztv. 92. §-ban felhatalmazást kap a helyi önkormányzat képviselő-testülete, hogy rendeletben határozza meg a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számát.

A törvényi felhatalmazás kereteit túllépte az önkormányzat, mert a rendeleti szabályozás a mérlegelési jogkör alakításának feltételeire nem terjed. A törvény a legalább 10%-os alsó határt, kötelező elrendelés alsó küszöb mértékéként határozta meg, nem a mérlegelési szint esetére.

A jogalkotó célja arra irányul, hogy a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges mértékről és ennek kapcsán annak kötelező elrendeléséről a helyi jogszabály rendelkezzen.

4.6. Központi szabály végrehajtásának szabályozása felhatalmazás hiányában

- A helyi népszavazás lebonyolítása esetén a választási szervek és a hozzájuk beosztott helyi választási iroda vezetője és tagjai - az esetleges pártdelegáltak kivételével - díjazásban részesülnek. Ennek mértékéről a polgármester javaslatára a képviselő-testület dönt.

Nsztv. 82. § szerint a helyi népszavazás előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatok végrehajtásának költségeit, valamint a választási szervek tevékenységével összefüggő egyéb költségeket a helyi önkormányzat költségvetéséből kell biztosítani.

A példa szerint a törvényi felhatalmazás kereteit túllépte az önkormányzat.

4.7. Felesleges túlszabályozás

- A képviselő-testület rendeletében nem szabályoz olyan kérdést, amelyben köteles elrendelni helyi népszavazás megtartását, a képviselő-testület helyi népszavazást a tv. 32. § (1) bekezdésében meghatározott ügyben rendelhet el.

- A népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény 33. §-a alapján a képviselő-testület helyi népszava-

zást kizárólag a abban a kérdésben köteles elrendelni, amelyben törvény annak megtartását előírja. A képviselő-testület rendeletében nem szabályoz olyan kérdést, amelyben köteles elrendelni helyi népszavazás megtartását.

Olyan rendeletalkotást érintő felhatalmazást nem kapott az önkormányzat, amely szerint azt kell szabályozni, amit nem kíván szabályozni. Elegendő lenne ezt az elhatározást egy normatív határozatba foglalnia, és annak közzétételéről a jegyző útján gondoskodni.

- A helyi választási bizottság a kérdés hitelesítésével kapcsolatos határozatát nyolc napon belül a ... Újságban és ... város honlapján közzéteszi. A helyi népszavazás elrendeléséről szóló határozatot a ... Újságban és ... város honlapján közzé kell tenni.

Az Nsztv. 42. § bekezdés szerint a helyi választási bizottság a kérdés hitelesítésével kapcsolatos határozatát nyolc napon belül az önkormányzat hivatalos lapjában vagy a helyben szokásos módon közzéteszi.

Az Nsztv. 55 § (2) bekezdés alapján a helyi népszavazás elrendeléséről szóló határozatot az önkormányzat hivatalos lapjában, illetve a helyben szokásos módon közzé kell tenni. A polgármester a helyi népszavazás elrendeléséről tájékoztatja a helyi választási bizottság elnökét.

Az Möt. 51. § (2) bekezdés kimondja, hogy az önkormányzati rendeletet a képviselő-testület hivatalos lapjában vagy a helyben szokásos – a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott – módon ki kell hirdetni. A saját honlappal rendelkező önkormányzat rendeletét a honlapján is közzéteszi. Kihirdetéséről a jegyző gondoskodik. A helyi önkormányzat az önkormányzati rendeletet a kihirdetését követően haladéktalanul megküldi a kormányhivatalnak, és a kormányhivatal továbbítja azt a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszternek.

A példa szerinti rendelkezés felhatalmazás hiányában a közzététel helyben szokásos módját határozza meg. Az Möt. a szervezeti és

működési szabályzatba utalja a kihirdetésre szólóan a helyben szokásos mód meghatározását, de amennyiben az önkormányzat rendelkezik hivatalos lappal, úgy a törvény szerint a hivatalos lapban történik a kihirdetés, míg a közzététel az önkormányzat honlapján.

4.8. Központi jogszabály megsértése, megisméltése

- *A településen lakóval rendelkező választópolgárok az 1. számú melléklet szerinti ajánlóíven tüntethetik fel aláírásukat, mellyel támogatják a népszavazás elrendelését.*

A példa szerinti szabályozás jogsértő, mert nem az önkormányzat, hanem központi jogszabály rendelkezik e tárgykorban. A helyi népszavazási eljárás során a választási irodák hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtásának részletes szabályairól és a használandó nyomtatványokról szóló 2/2015. (2015. II. 20.) IM rendelet 23. § értelmében a helyi népszavazási eljárásban használandó nyomtatványok jegyzékét az 1. melléklet, a nyomtatványok mintáit a 2-10. melléklet állapítja meg.

- *A népszavazási kezdeményezés, illetve az aláírásgyűjtő ív jogszabályoknak való megfelelésének vizsgálata a helyi választási iroda vezetőjének, az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés hitelesítése vagy annak megtagadása a helyi választási bizottság hatáskörébe tartozik.*

A példában idézett helyi rendeleti szabályozás a törvényi felhatalmazás túllépése, illetve a törvényi rendelkezés részbeni áttemelése.⁴⁴

Nsztv. 40. § (1) bekezdése szerint: Ha a kezdeményezés a helyi népszavazás jogintézményének alkotmányos céljával és rendeltetésével nyilvánvalóan ellentétes, vagy nem felel meg a 35. §-ban, a 36. §-ban és a 38. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételeknek, to-

vábbá ha az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a jogszabályi feltételeknek, a helyi választási iroda vezetője a kérdést a benyújtásától számított öt napon belül határozattal elutasítja, és a kérdést nem terjeszti a helyi választási bizottság elé. Az elutasító határozat tartalmára és közlésére a Ve. 46. §, 47. §, 48. § (3) bekezdése és 50. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

Nsztv. 41. § (1) bekezdés alapján a helyi választási bizottság a kérdés hitelesítéséről vagy annak megtagadásáról a benyújtásától számított harminc napon belül dönt. A helyi választási bizottság a kérdést akkor hitelesíti, ha az az e törvényben a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek megfelel.

- *Helyi népszavazást a településrészi választópolgárai is kezdeményezhetnek.*

- *Településrészi népszavazás kezdeményezéséhez a szükséges arányt az ott élő választópolgárok száma alapján e rendelet 2. §-ában meghatározottak szerint kell megállapítani.*

Az Nsztv. 35. § (1) bekezdés a) pontja értelmében helyi népszavazás kitűzésére irányuló választópolgári kezdeményezést olyan magánszemély szervezhet, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó lehet. A (2) bekezdés szerint egy kezdeményezésnek több szervezője is lehet. Ebben az esetben a szervezők egy személyt jelölnek ki a választási szervekkel való kapcsolattartásra.

A példa szerinti rendeleti szabályozás első mondata azon túl, hogy hatásköri túlterjeszkedésnek tekinthető, ellentétes az Nsztv. rendelkezésével, mely szerint a településrészi választópolgárai is a 35. § (1) bekezdés a) pontja értelmében kezdeményezőnek minősülnek.

Az Nsztv. nem választja külön a település, illetve a településrészi kezdeményezéshez szükséges választópolgárok rendeletben előírt számát, erre felhatalmazást az önkormányzat sem kapott, ezért a szabályozás felhatalmazás hiányában történt.

⁴⁴ 117/2009. (XI. 20.) AB határozat: A helyi önkormányzat rendeletet alkothat a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, valamint törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására. A felhatalmazás kereteit túllépő önkormányzati rendelet sérti a jogszabályi hierarchiára vonatkozó szabályokat.

A tapasztalatok összegzése

A népszavazás intézményének szabályozása a rendszerváltást követően az elmúlt negyedszázad során eltérő volt. Az országos és a helyi népszavazást kezdetben egy törvény tartalmazta, majd külön vált, napjainkban ismét egy törvényben egyesült a szabályozás. A helyi népszavazás egyes kérdéseinek önkormányzati szabályozása a választási ciklusok alatt mindig rendeletalkotási tárgykör volt, tartalmát tekintve a felhatalmazó rendelkezés napjainkban csupán egy szakasz.⁴⁵ Az Ötv. hatálybalépésekor széles szabályozási lehetősége volt az önkormányzatoknak.⁴⁶

A helyi közügyekben való részvételre vonatkozó jog érvényesítése érdekében az Önkormányzati Charta megfogalmazza a helyi szabályozás autonómiájának indokoltságát, vagyis azt a követelményt, hogy az eljárások, intézkedések és mechanizmusok a helyi önkormányzatok eltérő típusai számára - méretükre valamint feladat- és hatásköreikre tekintettel - eltérőek lehetnek. Az Ötv. hatálya⁴⁷ alatt az ötszáz lakos alatti települések⁴⁸ a helyi népszavazást falugyűlés keretében is lefolytathatták. Az új önkormányzati rendszer valamennyi települési önkormányzatra azonos szabályokat ír elő.

Az Alkotmánybíróság számos esetben foglalkozott a helyi népszavazás törvényi szabályozásával és a helyi rendeletek törvényességeivel is, továbbá a 90-es években hatáskörébe tartozott az Ötv.-ben biztosított alkotmányos panaszok elbírálása is. A helyi szabályozásra az Ötv. felhatalmazása széles szabályozási lehetőséget nyújtott az önkormányzatok számára, míg a helyi szabályozás hiányában a tör-

vényi rendelkezések alkalmazása szerint történhetett a népszavazás lebonyolítása.⁴⁹

Az új önkormányzati rendszer kiépítése, az *Mötv. hatálybalépésével 2013-tól* önkormányzatok működésében *átütő változást* eredményezett, illetve helyi népszavazást ismét integrálta az országos népszavazást szabályozó törvény keretei közé, és ezzel egyidejűleg leszűkítette a helyi szabályozásra vonatkozó felhatalmazást, továbbá kihagyta a törvényi szabályozásból a *népi kezdeményezés* intézményét.

A jelenleg hatályos szabályozás egyetlen *kötelező elemet* tartalmaz, a *választópolgári kezdeményezés számának* szabályozását.⁵⁰ Az önkormányzatok meghatározó többsége ezt százaléklékban rögzíti, ennek okaként hivatkozhatunk arra is, hogy az Alkotmánybíróság több rendelet vizsgálatakor nem kifogásolta a százaléklékban történő arány meghatározását. Az önkormányzatok a szabályozás során a 10%-15%-20%-25% valamelyikét írják elő. A kistelepüléstől a nagyvárosig váltakoznak az arányok, és minden változat bármely települési kategóriában előfordul. Ami viszont felkelti a figyelmet, hogy szintén akár a város, akár a kisközség rendeletét nézzük, konkrét számszaki meghatározással is találkozhatunk az 1000 –tól, a 64 –ig terjedő tartományban, mely számok esetenként a törvényi minimum közelében vannak.

Jellemző továbbá, hogy a *felhatalmazó rendelkezések* meghatározása eltérő, annak ellenére, hogy ez nem fordulhatna elő. Igen ritka eset, de található példa arra, hogy a felhatalmazó rendelkezés utal a képviselő-testület bizottságának *véleményezésére* is, a jogalkotási szabályoknak megfelelően.

⁴⁵ Lásd: 1. melléklet

⁴⁶ Lásd: 2. melléklet

⁴⁷ 1990. szeptember 30. napjától szakaszosan 2012.-2013. január 1. napjáig, illetve egyes szakaszok esetében 2014. október 1. napjáig

⁴⁸ 2010. évi adat szerint az önkormányzatok száma: 3177 ebből:

50 főnél kisebb települések száma: 27 (legkisebb: Zala megyei Iborfia 12 lakos/2010. 19fő/2012. évben)

200 főnél alacsonyabb lakosság: 352

500 főnél: 1048

1000 főnél: 1725 (54%)

2016/2

⁴⁹ Az Alkotmánybíróság 668/H/1991. ügyszámú határozatának indokolása szerint „ha az önkormányzat nem élt a helyi népszavazás eljárási rendjének önálló szabályozására a helyi önkormányzatokról szóló törvény által adott felhatalmazással, hanem a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló törvény rendelkezéseit rendelte a népszavazás során alkalmazni, köteles a népszavazást olyan módon megszervezni, hogy a törvény előírásainak érvényesülése biztosított legyen”.

⁵⁰ az önkormányzati rendeletben meghatározott számú választópolgár, ami nem lehet kevesebb a választópolgárok tíz százalékánál, és nem lehet több a választópolgárok huszonöt százalékánál

A *rendelet hatályának szabályozása*, mind a területi, mind a személyi hatály többször előfordul indokolatlanul. Ritkán a választópolgár fogalmát is definiálja egy-egy rendelet.

A *normatív tartalom* jellemzői, hogy gyakorta bővítik az önkormányzatok a törvényi kereteket, a szabályozási kört. Számos rendelet nyilatkozik arról, hogy mely törvény szabályai irányadó a helyi rendeletben nem szabályozott kérdésekre. Több rendelet arra reagál, hogy nem szabályoz olyan tárgykört, amely esetében a népszavazás elrendelése kötelező. A korábbi rendeleti szabályozáshoz képest igen csekély számban fordul elő, hogy meghatározza a rendelet azt az önkormányzati tárgykört, melynél kötelező a helyi népszavazás elrendelése.

A népszavazás *közreműködőinek díjazása*, vagy a helyi *választási szervek jogköre*, továbbá a helyi népszavazás törvényben már szabályozott *tárgykörei* is fellelhetők a rendeletekben. Valamennyi eset túlszabályozásnak tekinthető felhatalmazás hiányában.

Változatos a kép a tekintetben is, hogy *szabályozási megoldás* az önálló rendeletet, illetve a szervezeti és működési szabályzatba foglalást helyezte előtérbe.

Összességében az feltételezhető, hogy informális értékűk miatt kívánták a helyi jogalkotók bővíteni a törvényi felhatalmazás kereteit. Talán a téma fontossága így kiemelhetőbbnek tűnhet. Ugyanakkor az előforduló hibák retusálása, kiküszöbölése nem kerülhető el. Ehhez kíván jelen írás segítséget nyújtani a téma feldolgozásával a szakma iránt érdeklődő önkormányzati szakemberek számára.

Pécs, 2016. szeptember

1. melléklet/ önkormányzati rendelet 2014. ...Község Önkormányzata Képviselő-testületének 1/2014.(II.7.) önkormányzati rendelete a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok számáról

... Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgá-

ri kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény 92.§-ában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva, a következőket rendeli el:

1.§ Helyi népszavazást legalább kettőszázötven választópolgár kezdeményezhet.

2.§ Ez a rendelet 2014. február 15-én lép hatályba.

3.§ Hatályát veszti

a) a helyi népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1/1999.(I.18.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: R.), és

b) az R-t módosító 7/2001.(IV.9.) önkormányzati rendelet.

Dátum

Aláírások

2. melléklet/ önkormányzati rendelet 1991.

Közégi Önkormányzat .../1991. (X.14.) kt. sz. rendelete a helyi népszavazásról és népi kezdeményezésről

A ... közégi Önkormányzat képviselő-testülete – az 1990. évi LXV. tv. IV. fejezet 50 §-ban foglalt felhatalmazás alapján – helyi népszavazás és népi kezdeményezés további feltételeinek és eljárási szabályainak a megállapítása céljából rendeletet alkot.

HELYI NÉPSZAVAZÁS

1.§

Az Ötv-ben foglaltakon túl a képviselő-testület népszavazást köteles kiírni a következő kérdésekben:

a) A törzsvagyon körébe tartozó korlátozottan fogalomképes vagyontárgy gazdasági társaságba bevitele, elidegenítése 1000 ezer Ft értékhatáron felül.

b) Önkormányzati lakás, helyiség, ingatlanok esetében, ha az elidegenítésre kijelölt ingatlanok forgalmi értéke 1.000 ezer Ft-ot meghaladja.

c) A település általános rendezési tervének, részletes rendezési tervének megállapítására hivatott rendeletének megerősítésére, ha a rendezési tervek építési tilalmat határoznak meg, vagy oldanak fel.

2.§

(1) A képviselő-testület köteles kitűzni a helyi népszavazást, ha azt a választójoggal rendelkező állampolgár 20 %-a kezdeményezte.

(2) A választópolgárok meghatározott számát a helyi népszavazás-nyilvántartási adatok alapján kell megállapítani.

(3) A helyi népszavazás kezdeményezése során a népszavazásra bocsátandó kérdés megfogalmazására javaslatot kell tenni.

(4) Amennyiben a kezdeményezés az arra nem jogosult személyektől, vagy szervezetektől érkezik, illetve az előírtnál kevesebb a kezdeményező választópolgárok száma, a kezdeményezést a polgármester elutasítja.

3.§

(1) A helyi népszavazásra irányuló kezdeményezésről a képviselő-testület határozattal dönt.

(2) A kezdeményezés elutasításához, illetve a népszavazás elrendeléséhez a képviselők minősített többségű szavazata szükséges.

(3) A képviselő-testület a helyi népszavazás elrendeléséről szóló határozatában meghatározza a helyi népszavazásra bocsátandó kérdés szövegét, kitérzi a szavazás időpontját.

4. §

(1) A helyi népszavazás akkor érvényes és eredményes, ha:

- a) település választópolgárainak legalább 50 %-a érvényesen szavazott és
- b) az érvényes szavazóknak legalább fele (50 %-a) a megfogalmazott kérdésre azonos választ adott.

(2) A képviselő-testület helyi népszavazást ugyanabban a kérdésben két éven belül nem tűzhet ki, ha a helyi népszavazás érvénytelen volt.

NÉPI KEZDEMÉNYEZÉS

5. §

(1) Népi kezdeményezés benyújtásához a település választópolgárai 5 %-ának indítványa szükséges.

(2) A népi kezdeményezés során pontosan és egyértelműen kell meghatározni a döntésre javasolt ügyet.

(3) A képviselő-testület köteles napirendre tűzni azt a népi kezdeményezést, amelyet a választópolgárok 5 %-a indítványozott.

6. §

(1) A népi kezdeményezés – tárgyalás nélkül – csak akkor utasítható el, ha

- a) olyan ügyre vonatkozik, amelynek elbírálására a képviselő-testületnek nincs hatásköre, vagy illetékesége,
- b) a megtárgyalás olvashatatlanság, név vagy adat-azonosíthatatlanság okából, vagy ön-ellentmondás miatt nem lehetséges.

(2) A visszautasítás részletes indokait írásban kell közölni.

2016/2

ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

7. §

(1) Az aláírásgyűjtés megkezdését be kell jelenteni a polgármesternek.

(2) Az e célra felfektetett íveket – megnyitásukkor – a polgármester és a jegyző hitelesíti.

(3) Az aláírási ívnek tartalmazni kell:

- a) az olvasható név, személyi szám, aláírás feltüntetése,
- b) az ívet sorszámozni kell,
- c) az ívet a javasolt kérdés, ügy megfogalmazásával kell kezdeni.

(4) Az aláírások hitelesítését a helyi választási bizottság végzi, a helyi népszavazás-nyilvántartási adatok alapján.

(5) A hitelesítés eredménytelensége esetén a képviselő-testület a népi kezdeményezést, illetve helyi népszavazás elrendelésére irányuló kezdeményezést visszautasíthatja.

(6) A hitelesítés megtagadható, ha a tervezett népszavazás az Ötv. 46 § (4) bekezdésében ütköznék, vagy a feltett kérdés félreérthető.

(7) Aláírásokat gyűjteni az ívek megnyitásától számított 30 napon belül lehet. A 30-ik napon, amennyiben nem adják le az íveket elenyészlik a népszavazás indítványához kapcsolatos jog.

(8) A helyi népszavazás és népi kezdeményezés eredményéről a lakosságot tájékoztatni kell.

(9) A helyi népszavazás elrendeléséről szóló határozat, a helyi népi kezdeményezés tárgyát képező ügy közléséttele a helyben szokásos módon (hangosbemondó, hirdetések, közzététel, könyvtárban, ügyfélfogadás helyiségeiben, folyosón elhelyezve) történhet.

(10) Helyi népszavazást nem lehet kitérni a helyhatósági választások időpontját megelőző és az követő 3 hónapon belül.

JOGORVOSLATRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

8. §

(1) Az alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszt nyújthatnak be:

- a) a képviselők több, mint 50 %-a
- b) a képviselő-testület bizottsága,
- c) társadalmi szervezet vezetősége.

(2) A választópolgárok alkotmányossági panaszt kezdeményezhetnek:

- a) a helyi népszavazásnál a választópolgárok 10 %-a, de legalább 150 fő,
- b) helyi népi kezdeményezésnél a választópolgárok 2,5 %-a, de legalább 50 fő.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

9. §

- (1) Az eljárás lefolytatásával kapcsolatos költségek az önkormányzati költségvetést terbelik.
- (2) A helyi népszavazásra és népi kezdeményezésre a helyi képviselők és polgármesterek választásáról

szóló 1990. évi LXIV törvény rendelkezései megfelelően irányadók.

- (3) A rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Dátum

Aláírások